

Udenrigsministeriet

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Kopi: UPN

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
http://www.um.dk
Girokonto 3 00 18 06

Bilag

Sagsnummer
2020-964

Kontor
EKN

21. april 2020

SKRIFTLIG FORELÆGGELSE

Uformel videokonference for udenrigsministre den 22. april 2020

Dagsordenen for uformel videokonference for udenrigsministre den 22. april 2020 omfatter *Aktuelle anliggender* samt punkterne *Ukraine* og *Østligt partnerskab* i lyset af udviklingen af COVID-19.

Punkterne forelægges hermed Folketingets Europaudvalg til orientering. Der henvises i øvrigt til samlenotatet oversendt 20. april 2020.

Det er den tredje uformelle videokonference for udenrigsministrene siden COVID-19 krisen. Rådet (udenrigsanliggender) har på de to første møder primært haft fokus på konsulært samarbejde og koordination om repatrieringer. Dette samarbejde er nu ved at gå ind i en mindre intensiv fase, efter det er lykkedes at hjemtage 500.000 EU-borgere gennem koordination af pladser på kommercielle fly og særfly, bl.a. mere end 900 danskere kommet hjem via andre EU-landes særfly. Drøftelserne på den forestående uformelle videokonference ventes derimod at begynde arbejdet med at se på de udenrigspolitiske konsekvenser af den internationale sundhedskrise.

Under *Aktuelle anliggender* forventes Den Høje Repræsentant kort at adressere Afghanistan med fokus på hovedudfordringerne i et COVID-19-perspektiv samt EUs rolle og interesser. Situationen i Libyen rejser på foranledning af en henvendelse fra den maltesiske udenrigs- og indenrigsminister. Fokus forventes at være på den humanitære situation i lyset af den militære konflikt og COVID-19.

Dagsordenspunkt 1: Ukraine

Der forventes en generel drøftelse af situationen i Ukraine, der i særlig grad vil omhandle udfordringer i forbindelse med COVID-19-krisen.

Drøftelsen forventes at berøre konflikten med Rusland og reformprocessen i Ukraine, samt hvordan EU bedst kan støtte landet gennem udfordringerne med COVID-19 og dens efterdønninger.

Selv om Ukraines regering reagerede relativt tidligt på sundhedskrisen, er landet udsat både sundhedsmæssigt, økonomisk og politisk. Sundhedsvæsenet vurderes ikke at have kapacitet til at håndtere et stort antal smittede. De sundhedsmæssige tiltag påvirker den ukrainske økonomi, der forventes at gå i en omfattende recession. Det sker på et tidspunkt, hvor der var begyndende fremgang efter svære år siden 2014. Arbejdsløsheden er allerede steget markant. EU har annonceret en hjælpepakke til landene i Det Østlige Partnerskab, hvor Ukraine vil modtage den største andel. Støtten går både til WHO's indsatser men også til f.eks. at støtte sårbare grupper, overgangen til undervisning on-line og imødegåelse af desinformation.

Konflikten i det østlige Ukraine fortsætter med næsten dagligt dræbte og sårede. Russisk-støttede separatister nægter i stigende grad adgang for humanitær nødhjælp og internationale observatører fra OSCE til det separatist-kontrollerede område under påskud af smitterisiko af COVID-19. Det er bekymrende, og sundhedssituationen i disse områder kan blive meget vanskelig. Der er ingen afgørende fremskridt i forhold til at finde en politisk løsning på konflikten. Fra ukrainsk side udvises vilje til at gøre fremskridt – samme vilje ses ikke fra russisk side. Aftalen fra det seneste topmøde i det såkaldte Normandiet-format med deltagelse af Ukraine, Rusland, Tyskland og Frankrig i december er kun delvist blevet gennemført. Udsigterne til et nyt topmøde i nær fremtid befordres ikke af den igangværende pandemi. Fra ukrainsk side er man bekymret for, at Rusland vil udnytte COVID19-krisen bl.a. til at søge sanktionslempelser.

Fra dansk side bakkes op om Tysklands og Frankrigs bestræbelser på at skabe fremskridt hen imod en løsning af konflikten. Danmark støtter, at presset fastholdes på Rusland for at skabe fremskridt, herunder gennem de økonomiske sanktioner. Som led i ikke-ankendelsespolitikken i forhold til Ruslands ulovlige annektering af Krim vil Danmark kunne støtte sanktioner mod personer og enheder, der har bidraget til anlæggelsen af en jernbaneforbindelse over Kerch-strædet.

De store fremskridt i Ukraines reformproces siden 2014 tog yderligere fart efter valget af præsident Zelenskyy og et nyt parlament i sommeren 2019. Den 4. marts fik Ukraine en ny regering, ledet af premierminister Shmygal. Den nye regering har meddelt sin intention om at fortsætte reformprocessen og europæisk integration. I forbindelse med den nye regering blev flere reform-orienterede ministre udskiftet, og dagen efter blev Ukraines statsanklager afskediget. Det har vakt bekymring i civilsamfundet og hos internationale partnere. Ukraine har fortsat lang vej

igen med reformerne og er bl.a. udfordret af omfattende korrupsion, oligarkers indflydelse og manglende tillid til domstolene. COVID19-krisen kan vanskeliggøre den fortsatte reformproces og sætte Ukraines økonomi under stort pres. Der vurderes at være et stort behov for en snarlig IMF-hjælpepakke, der p.t. forhandles. Under mit besøg til Ukraine den 6.-7. februar understregede jeg vigtigheden af reformarbejdet og kampen mod korrupsion. Jeg understregede særligt behovet for at sikre uafhængigheden af anti-korrupsionsinstitutioner og domstole. Under samtalerne var omstilling til grøn energi et emne, som optog den ukrainske regering.

Fra dansk side støttes fuldt op om EU's politiske og økonomiske støtte i forbindelse med COVID19. Danmark vil fortsat arbejde for stærk EU-støtte til Ukraines reformkræfter, herunder i kampen mod korrupsion. Jeg havde på den baggrund i dag inviteret Ukraines udenrigsminister Dmytro Kuleba, en række ligesindede EU-udenrigsministre, Kommissionen og EUs Fælles Udenrigstjeneste til et videomøde om situationen i Ukraine. Der var på mødet bred enighed om behovet for stærk europæisk støtte til Ukraine i kampen mod COVID-19, til landets økonomiske genopretning og i konflikten med Rusland.

Dagsordenspunkt 2: EU's Østlige Partnerskab

Der forventes en drøftelse af situationen i de seks lande i EU's Østlige Partnerskab i lyset af COVID19-krisen. Drøftelsen forventes både at omhandle udviklingen i partnerlandene samt EU's handlemuligheder ift. at støtte landene både i den akutte sundhedskrise såvel som den socio-økonomiske genopretning oven på krisen.

Det Østlige Partnerskab blev etableret i 2009 og danner rammen for EU's samarbejde med de seks østlige partnere (Ukraine, Georgien, Hviderusland, Moldova, Armenien og Aserbajdsjan). Sundhedskrisen har potentiale til at blive meget alvorlig for landene, hvor sundhedsvæsenet flere steder ikke er reformerede og har meget begrænset kapacitet til at håndtere et stort antal COVID19-smittede. De officielle tal for registrerede smittede og døde er indtil videre relativt beskedne, men der er et stort mørketal, og i flere af landene er der ikke den fornødne transparens fra myndighedernes side. Det gælder særligt i Hviderusland, hvor man ikke har lukket samfundet ned, som det er tilfældet i de øvrige lande. Landene vil blive hårdt ramt økonomisk, hvilket bl.a. kan skabe grobund for voksende kinesisk indflydelse. Derudover udgør den politiske situation i nogle af landene en markant udfordring under sundhedskrisen. Det gælder bl.a. voksende politisk polarisering og forhold omkring de eksisterende territoriale konflikter, hvor der er ingen eller begrænset adgang til ikke-regeringskontrollerede områder, og hvor sundhedssituationen dér

kan udvikle sig kritisk. Den aktuelle sundhedskrise har forstærket udfordringer forbundet med desinformation i partnerlandene. Den samlede vurdering er, at COVID19-krisen vil ramme regionen hårdt, og at EU's politiske og finansielle støtte vil være vigtig, både i den akutte krise og for at afhjælpe den økonomiske krise og fastholde ikke mindst de mest europæisk orienterede lande på reformkursen.

EU-Kommissionen har mobiliseret en nødpakke til de østlige partnerlande, der består af 80 mio. euro til at dække akutte behov og op til 883 mio. euro for at støtte den socioøkonomiske genopretning i regionen oven på krisen. En del af den akutte støtte vil gå til landenes nationale sundhedssystemer gennem WHO, herunder værnemidler, respiratorer og oplæring af sundhedspersonel. Derudover vil en del af EU's støtte gå til oplysningskampagner til befolkningen. For at begrænse de socioøkonomiske konsekvenser af sundhedskrisen øremærkes en del af EU's støtte til små- og mellemstore virksomheder, for at disse kan klare sig gennem krisen.

Fra dansk side bakkes der op om, at forholdet til landene i EU's Østlige Partnerskab fastholdes højt på EU's dagsorden, herunder at EU fortsætter støtten til den aktuelle krisehåndtering. Det er samtidigt vigtigt, at EU har fokus på, at sundhedskrisen ikke udnyttes til at indføre politiske tiltag, der går imod det vigtige reformarbejde i partnerlandene. Det er i EU's interesse, at den politiske og økonomiske stabilitet i nabolandene mod øst understøttes, og at landene fastholdes på en reformkurs. Under Naboskabsprogrammet understøtter Danmark reformarbejdet i Ukraine og Georgien. I tråd med danske prioriteter for EU's Østlige Partnerskab vil vi arbejde for, at også den grønne dagsorden, herunder klima- og miljøtiltag, indtænkes i den socioøkonomiske genopretning ovenpå COVID19-krisen.

Jeppe Kofod